

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. P.25.0564.N

F cv,

beklaagde,

eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187/302, waar de eiseres woonplaats kiest,

tegen

1. **B nv,**

2. **K nv,**

3. **R,**

4. **R,**

5. **R,**

6. **W,**

7. **V,**
 8. **R,**
 9. **P,**
 10. **A,**
 11. **A nv,**
 12. **F,**
 13. **B nv,**
 14. **C,**
 15. **P cv,**
 16. **A nv,**
 17. **C,**
 18. **S,**
 19. **A,**
 20. **K,**
 21. **M en J,**
 22. **L,**
 23. **M,**
 24. **A,**
 25. **M,**
 26. **F,**
 27. **T bv,**
 28. **C,**
 29. **P,**
- burgerlijke partijen,
verweerdere.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen de arresten van het hof van beroep te Antwerpen van 1 juni 2022 (hierna arrest I) en 19 maart 2025 (hierna arrest II).

De eiseres doet zonder berusting afstand van haar cassatieberoep tegen het arrest II in zoverre gericht tegen de niet-definitieve beslissingen op de burgerlijke vorderingen van de verweerdere 1, 13, 14, 18, 19, 20, 28 en 29.

De eiseres doet eveneens zonder berusting afstand van haar cassatieberoep tegen het arrest II in zoverre gericht tegen de beslissingen op de burgerlijke vorderingen van de verweerdere 4 en 28 omdat zij, ingesteld tijdens de termijn van verzet, voorbarig zijn.

De eiseres voert in een memorie die aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

Sectievoorzitter Erwin Francis heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Isabelle De Tandt heeft geconcludeerd.

II. BESLISSING VAN HET HOF***Beoordeling******Afstand***

1. De beslissingen op de burgerlijke vorderingen van de verweerdere 1, 13, 14, 18 en 29 kennen aan die verweerdere provisionele schadevergoedingen toe, maar houden niets aan om verder nog over te beslissen. Het zijn bijgevolg eindbeslissingen in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering.

In zoverre tegen die beslissingen gericht, wordt de afstand van het cassatieberoep tegen het arrest II, gesteund op de niet-definitieve aard van de beslissingen op de burgerlijke vorderingen, niet verleend.

2. De verweerder 4 heeft geen belang om verzet aan te tekenen tegen de wat hem betreft bij verstek gewezen beslissing.

De gevraagde afstand kan niet worden verleend.

3. De verweerder 28 heeft geen belang om verzet aan te tekenen tegen de wat hem betreft bij verstek gewezen eindbeslissing.

De gevraagde afstand kan niet worden verleend.

Middel

Eerste onderdeel

4. Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 418, 419 en 420 Strafwetboek, alsmede miskenning van het algemeen beginsel betreffende de bewijslast in strafzaken: het arrest II verklaart de eiseres schuldig aan de telastleggingen A (onopzettelijke doding) en B (onopzettelijke slagen) en veroordeelt haar tot straf, terwijl het uit de feitelijke vaststellingen niet wettig kan besluiten dat de eiseres niet voldoet aan de op haar rustende aanvoeringslast met betrekking tot de door haar ingeroepen schuldontheffingsgrond, die erin bestaat dat de aanwezigheid in 2012 van een hindernis het onmogelijk maakte om de gasaansluiting op de reglementair voorgeschreven diepte van 60 cm onder het maaiveld te leggen; uit de redenen van het arrest II blijkt immers dat de aan de eiseres opgelegde aanvoeringslast in werkelijkheid wordt gehanteerd als een bewijslast met betrekking tot de door de eiseres aangevoerde schuldontheffingsgrond en dus met betrekking tot haar onschuld; met de haar beschikbare bewijsmiddelen en op grond van de gegevens van het strafdossier heeft de eiseres immers wel degelijk kunnen aantonen dat haar bewering dat er ten tijde van de werken van de vernieuwing van de aardgasaansluiting in december 2012 een hindernis bestond die het onmogelijk maakte om de huisaansluiting op de voorgeschreven diepte van minimaal 60 cm onder het maaiveld te leggen, niet van elke geloofwaardigheid is ontbloot; het arrest II erkent immers dat de verslagen van de deskundigen B. en S. zijn gesteund op vaststellingen in 2019 zonder dat enig historisch onderzoek werd bevolen, alsook dat er wat betreft de toestand ter hoogte van huisnummer 11, gelet op de schade, geen vaststellingen konden worden gedaan; bovendien weigert het arrest II in te gaan op het verzoek van de eiseres om de techniek van de firma die de werken in 2012 heeft uitgevoerd en de zaakvoerder van die firma op te roepen als getuigen, maar schrijft het integendeel een bepaald motief aan de techniek toe, met name het

besparen van tijd en kosten door gebruik te maken van de bestaande geveldoorvoer in plaats van het boren van een nieuwe, voldoende diepe geveldoorvoer.

5. Wanneer een beklaagde een schuldontheffingsgrond aanvoert, hoeft hij het bestaan daarvan niet te bewijzen, maar dient hij deze aanvoering enkel enigszins aannemelijk te maken op een wijze die niet elke geloofwaardigheid mist. Of de beklaagde in die aanvoeringsplicht slaagt, wordt onaantastbaar beoordeeld door de rechter. Het Hof gaat daarbij wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

6. Het arrest II oordeelt als volgt:

- deskundige S. stelde tijdens zijn onderzoek naar de gasaansluiting ten behoeve van de woning op Ridderveld nr. 11 onbetwistbaar vast dat de PE-gasleiding de woning verliet op een diepte van 27 cm onder de voetpadtegels;
- uit het strafdossier blijkt dat de eiseres in december 2012 opdracht heeft gegeven om enkele aardgasaansluitingen in de straat Ridderveld te Wilrijk te vernieuwen en dat daarbij de oude stalen gasleidingen aan de buitenzijde werden vervangen door leidingen uit kunststof;
- deze opdracht werd toevertrouwd aan de firma GS S. bv, van wie een werknemer op 14 december 2012 achtereenvolgens de gasaansluitingen in de woningen op Ridderveld nr. 10, 11 en 12 vernieuwde;
- de gasleiding werd toen onvoldoende diep gelegd;
- het koninklijk besluit van 28 juni 1971 betreffende de te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en de exploitatie van installaties voor gasdistributie door middel van leidingen bepaalt in artikel 16.b) immers dat de minimale ingraafdiepte van de lagedrukleidingen en lagedrukdienstleidingen ten minste 60 cm moet bedragen, gemeten tussen de bovenste beschrijvende van de leiding en het maaiveld of het wegdek;
- artikel 19 van dat koninklijk besluit schrijft voor dat, wanneer het onmogelijk is om deze bepaling na te leven, degene die de nieuwe installaties opricht bijzondere maatregelen moet treffen om de nadelen van dit niet-naleven op te vangen;

- uit het verslag van deskundige B. blijkt dat bij de overkoppeling (d.i. de vernieuwing van een aardgasaansluiting aan de zijde van de distributienetbeheerder) in 2012 geen nieuwe geveldoorvoer was geboord die toeliet dat de gasleiding buiten de woning op de voorgeschreven diepte van 60 cm kon worden gelegd, maar dat verder gebruik werd gemaakt van de reeds bestaande geveldoorvoer, die echter volgens de geldende norm onvoldoende diep was;
- daarvoor bestond volgens deskundige B. echter geen aantoonbare of aanvaardbare reden;
- uit het fotodossier van deskundige S. valt af te leiden dat er langs de binnenzijde van de huisaansluiting alleszins geen obstakel was om de huisaansluiting op de voorgeschreven diepte te laten binnenkomen;
- de eiseres verwijst, wat een eventueel obstakel aan de buitenzijde betreft, naar een verslag van 25 augustus 2020 van het expertisebureau BEM-experts, aangesteld door haar BA-verzekeraar, waaruit volgens haar zou blijken dat er zich ter hoogte van de gevel een hindernis bevond in de vorm van een gemetselde koker;
- de verslaggever verwijst daarbij naar een foto die werd verstrekt door getuige V.T., zaakvoerder van de firma B.I. bv, welke firma op 22 augustus 2019, dus 13 dagen voor de ontploffing, de volledige gasaansluiting op Ridderveld nr. 12 had vervangen;
- volgens BEM-experts zou op die bewuste foto duidelijk een gemetselde koker te zien zijn, die verhinderde dat de gasaansluiting op de voorgeschreven diepte kon worden gelegd;
- het hof van beroep ziet op de foto de beweerde gemetselde koker evenwel niet;
- getuige V.T. maakte ook geen melding van de aanwezigheid van enige koker, die evenmin blijkt uit de documenten die hij bij zijn verhoor meedeelde en die onder meer een beschrijving bevatten van de gasaansluiting, de uitgevoerde werken en de nadien afgenomen drukproef;

- deskundige B. stelde evenmin enige hindernis vast die een normconforme plaatsing van de geveldoorvoer op een diepte van minstens 60 cm onmogelijk zou hebben gemaakt;
- uit zijn verslag blijkt dat er geen spoor was van de aanwezigheid van een aquaduct of van enige andere hindernis voor de woningen nr. 10 en nr. 12, zodat er ook geen enkele aanwijzing is dat zo'n hindernis in 2012 wel aanwezig zou zijn geweest voor de woning nr. 11;
- de vernieuwing van de huisaansluiting op Ridderveld nr. 9 werd in dezelfde periode in 2012 uitgevoerd door dezelfde werknemer van dezelfde aannemer;
- klaarblijkelijk werd ook daar gebruik gemaakt van de reeds bestaande gevel-doorvoer, die eveneens onvoldoende diep lag, maar daar is aan de buitenzijde vast te stellen dat de leiding 10 cm na het verlaten van de woning een bocht van 90 graden naar beneden maakte en verticaal dieper zakte, vermoedelijk tot minstens de voorgeschreven diepte van 60 cm onder het maaiveld;
- deskundige B. leidt uit die gegevens terecht af dat in 2012 met zekerheid geen aquaduct aanwezig was voor de woning op Ridderveld nr. 9, wat een reden te meer is om aan te nemen dat er ook twee woningen verder geen aquaduct aanwezig was voor de woning nr. 11;
- aan de bevindingen van deskundige B. wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat Aquafin de aanwezigheid van een aquaduct zou hebben vastgesteld aan de Letterkundestraat 237, noch door het feit dat de firma GS S. bv, die ook in 2019 vaak door de eiseres werd aangesteld om in diezelfde buurt overkoppelingen uit te voeren, daar hindernissen (al dan niet aquaducten) in de ondergrond zou hebben aangetroffen voor de woningen op Ridderveld nr. 16, 19 en 20 en voor de woningen op de aangrenzende Letterkundestraat nr. 204, 208, 210 en 228;
- anders dan de eiseres aanvoert, valt overigens uit het vonnis van het vredegerecht van het zevende kanton Antwerpen van 30 maart 2004 niet af te leiden dat zich op deze adressen hindernissen voordeden, noch dat zulke hindernissen niet uitzonderlijk waren in de buurt;
- al deze vaststellingen maken niet aannemelijk dat er voor de woning op Ridderveld nr. 11 op het ogenblik van de overkoppeling in 2012 een aquaduct

of enige andere hindernis aanwezig was die een correcte huisaansluiting op minimaal 60 cm onder het maaiveld verhinderde;

- noch deskundige S., noch deskundige B. vonden hiervan enig spoor terug;
- overigens blijkt uit de aan het strafdossier gevoegde plannen van de plaatsgesteldheid ook duidelijk dat de woning op Ridderveld nr. 11 ruimtelijk en qua oriëntatie tot een ander deel van de straat behoort dan de vermelde woningen op Ridderveld nr. 16, 19 en 20;
- de eiseres heeft een gerechtsdeurwaarder op 14 september 2021 een verklaring laten afnemen van de heren R.O. en S.O., dit zijn respectievelijk de werknemer van GS S. bv die op 14 december 2012 de overkoppeling aan de woning op Ridderveld nr. 11 heeft uitgevoerd en de zaakvoerder van GS S. bv;
- de techniekier verklaarde in het algemeen dat hij, zo mogelijk, altijd groef tot op 60 cm onder het maaiveld en dat het niet-graven tot op die diepte te wijten moet zijn geweest aan de aanwezigheid van een of andere hindernis;
- aan deze verklaring wordt geen bewijswaarde gehecht: niet alleen kon hij zich blijkbaar de in het geding zijnde huisaansluiting nr. 11 niet meer herinneren, zodat hij daarover geen relevante informatie kan verschaffen, maar bovendien zou hij bij een andersluidende verklaring zelf in het vizier kunnen komen als potentieel verantwoordelijk voor de onvoldoende diepe huisaansluiting en alle noodlottige gevolgen van dien, zodat zijn verklaring kan zijn ingegeven door de betrachting om zijn eigen (straf- of burgerrechtelijke) verantwoordelijkheid te ontlopen;
- dit laatste geldt ook voor de zaakvoerder van GS S. bv, minstens voor wat de eventuele verantwoordelijkheid van de rechtspersoon GS S. bv betreft;
- beiden hadden er dus alle belang bij om een ontlastende verklaring af te leggen, zodat deze verklaringen niet van aard zijn om de aanwezigheid van een onoverkomelijke hindernis aannemelijk te maken;
- daarom wordt niet ingegaan op het verzoek van de eiseres om de techniekier en de zaakvoerder van GS S. bv op de rechtszitting te horen als getuigen onder eed;

- de eiseres maakt niet geloofwaardig dat het horen van deze personen enige bijdrage kan leveren in het licht van de reeds aan tegenspraak onderworpen bewijselementen;
- de hogervermelde omstandigheden, die betrekking hebben op zowel de relevantie als de betrouwbaarheid van de door hen af te leggen verklaring, maken daarentegen dat het horen van deze personen niet noodzakelijk is voor de waarheidsvinding;
- het horen van deze getuigen is overigens niet relevant met betrekking tot de beweerdelijk verkeerde montage van de anti-fraudekoppeling, nu het hof van beroep dit gegeven, anders dan de eerste rechters, op grond van het eindverslag van deskundige B. niet bewezen acht en derhalve ook niet als een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg bij de eiseres weerhoudt;
- de afwijzing van dit verzoek van de eiseres brengt haar recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang;
- verder maakt ook de stelling van de eiseres dat er geen logische reden bestaat om al vanaf halverwege het voetpad te stijgen met een bochtstuk om de leiding op 27 cm onder het maaiveld de woning binnen te laten gaan, niet aannemelijk dat er wel zo'n hindernis moet zijn geweest;
- de logica van de uitvoerende aannemer kan destijds erin hebben bestaan om kosten en tijd te besparen door verder gebruik te maken van de bestaande geveldoorvoer in plaats van op de voorgeschreven diepte een nieuwe doorvoer te boren;
- in die gedachtegang zou het wel degelijk logisch kunnen zijn dat de aannemer ook op de vereiste graaf- en montagewerken heeft willen besparen door met het gebruikte bochtstuk te werken, zonder dat deze reden voor waar wordt aangenomen;
- de eiseres voldoet niet aan haar aanvoeringslast, nu zij niet aannemelijk maakt dat er zich bij de overkoppeling in 2012 een hindernis voor de woning op Ridderveld nr. 11 zou hebben bevonden, die het onmogelijk maakte om de huisaansluiting op de voorgeschreven diepte van minimaal 60 cm onder het maaiveld te leggen;

- integendeel maakt het zekere en vaststaande feit dat in 2012 geen aquaduct aanwezig was voor de woning op Ridderveld nr. 9, aannemelijk dat er ook geen aquaduct aanwezig was voor de woning op nr. 11, terwijl er evenmin sporen van andere obstakels zijn aangetroffen;
- het hof van beroep acht het daarom niet nuttig voor de waarheidsvinding om in te gaan op het ondergeschikte verzoek van de eiseres om deskundige B. de bijkomende opdracht te geven een historisch onderzoek uit te voeren naar de nutswerken die in de periode van 2012 tot 2019 op Ridderveld zijn uitgevoerd;
- het hof van beroep besluit derhalve dat het hanteren van de niet-conforme ingraafdiepte van slechts 27 cm onder het maaiveld onoordeelkundig en foutief was, nu deze niet werd verantwoord door enige noodzaak van technische of andere aard en het niet aannemelijk wordt gemaakt dat het voor de uitvoerende aannemer onmogelijk was om de voorgeschreven ingraafdiepte toe te passen;
- dit levert een inbreuk op een duidelijke wettelijke of reglementaire norm op, namelijk op artikel 16.b) van het vermelde koninklijk besluit van 29 juni 1971, welke bepaling zonder enige twijfel een resultaatsverbintenis oplegt inzake te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van installaties voor gasdistributie door middel van leidingen;
- de inbreuk op deze norm maakt een fout uit, die een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg in de zin van artikel 418 Strafwetboek oplevert, dat naar het oordeel van het hof van beroep in een zeker en vaststaand oorzakelijk verband staat met de gasontploffing van 3 september 2019 waarbij L.D. om het leven is gekomen en de personen onder de telastlegging B verwond zijn geraakt.

7. Op grond van die redenen, waaruit niet blijkt dat aan de eiseres de bewijslast met betrekking tot de door haar aangevoerde schuldontheffingsgrond is opgelegd, kunnen de appelrechters wettig oordelen dat zij niet voldoet aan haar aanvoeringslast om de feitelijke omstandigheden waarop die schuldontheffingsgrond rust, met name de aanwezigheid in 2012 van een hindernis die het onmogelijk maakte de ingraafdiepte van 60 cm onder het maaiveld na te leven, aannemelijk te maken.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Tweede onderdeel

8. Het onderdeel voert schending aan van de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM, alsmede miskenning van het algemeen rechtsbeginsel houdende de eerbiediging van het recht van verdediging en het recht op bewijs: het arrest II weigert in te gaan op het verzoek van de eiseres om R.O. en S.O. op te roepen als getuigen à décharge omdat de eerstgenoemde zich blijkbaar de huisaansluiting op Ridderveld nr. 11 niet meer kan herinneren en beide getuigen er belang bij hebben om een ontlastende verklaring af te leggen, terwijl het horen van die getuigen, gelet op de in het geding zijnde betwisting over de wijze van uitvoering van de betrokken werken, voor de verdediging van de eiseres essentieel is; de twee getuigen hebben immers in opdracht van de eiseres de huisaansluiting van Ridderveld nr. 11 vernieuwd in 2012 en de aan de eiseres verweten fout heeft rechtstreeks te maken met de manier waarop deze werken concreet werden uitgevoerd; het oordeel dat het oproepen van deze getuigen niet relevant zou zijn, kan bijgevolg geenszins worden aangenomen; evenmin is de reden dat de getuigen à décharge er alle belang bij hebben om een ontlastende verklaring af te leggen teneinde zelf niet in het vizier te komen als potentieel verantwoordelijk voor de onvoldoende diepe huisaansluiting pertinent als reden voor de afwijzing van hun getuigenverhoor; de getuigen zouden immers worden gehoord onder eed en de kans bestaat steeds dat deze getuigen à décharge een verklaring afleggen die geheel of gedeeltelijk gunstig is voor de eiseres; dat de getuige à décharge een ontlastende verklaring aflegt is een mogelijke hypothese, maar kan nooit een reden uitmaken om de oproeping van deze getuige te weigeren, zeker niet wanneer deze getuige zou worden ondervraagd over een technisch gegeven dat van rechtstreeks belang is voor de bepaling van het al dan niet foutief gedrag van de beklaagde, zoals de eiseres; de door het arrest II vermelde elementen kunnen bijgevolg onmogelijk worden beschouwd als een afdoende reden voor de beslissing dat de getuigenis ter rechtszitting van R.O. en S.O. niet relevant is voor het voorwerp van de beschuldiging.

9. Uit artikel 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat de rechter het verzoek van een beklaagde om een

getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet beoordelen aan de hand van een driefragentest:

- eerste vraag: is het verzoek om de getuige à décharge te horen voldoende onderbouwd en is het getuigenverhoor relevant voor het voorwerp van de beschuldiging;
- tweede vraag: is de relevantie van het getuigenverhoor voldoende in aanmerking genomen en zijn er afdoende gronden voor de beslissing om de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting;
- derde vraag: tast de weigering de getuige à décharge te horen de eerlijkheid van het proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aan.

10. Voor wat betreft het antwoord op de eerste vraag is niet alleen van belang of het verhoor van een getuige à décharge van aard is om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden, maar ook of redelijkerwijze kan worden verwacht dat dit verhoor de positie van de verdediging zal versterken. Bij die beoordeling moeten de concrete omstandigheden van de zaak worden betrokken en kunnen onder meer de stand en de voortgang van de procedure, de door de partijen gevolgde strategie en hun houding in het strafproces in aanmerking worden genomen.

11. Voor wat betreft het antwoord op de tweede vraag is te benadrukken dat uit artikel 6.3.d EVRM niet kan worden afgeleid dat op elk verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet worden ingegaan. Het staat aan de rechter om in het licht van de door de beklaagde aangehaalde motieven en rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak de noodzaak van het horen van de getuige à décharge te beoordelen en op dat verzoek en de mate waarin het is onderbouwd een adequaat antwoord te verstrekken, zonder dat op elk detail van de onderbouwing moet worden ingegaan.

12. Die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke en juridische onmogelijkheid om de getuige à décharge te horen, de relatie die de getuige à décharge had of heeft met de beklaagde of met andere bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige à décharge af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn

persoonlijkheid en het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige à décharge wil horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert.

13. Het enkele feit dat een getuige à décharge een verklaring kan afleggen die van aard kan zijn om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden of om de positie van de verdediging van de beklaagde te versterken, verplicht de rechter daarom nog niet om die getuige à décharge op de rechtszitting te horen.

14. Bij een weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dient de rechter in elk geval te onderzoeken of het recht op een eerlijk proces van die beklaagde in zijn geheel beschouwd daardoor niet is aangetast.

15. Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

16. Het arrest II oordeelt met betrekking tot het horen van de getuigen à décharge onder meer als volgt:

- de eiseres voldoet niet aan haar aanvoeringslast, nu zij niet aannemelijk maakt dat er zich bij de overkoppeling in 2012 een hindernis voor de woning op Ridderveld nr. 11 zou hebben bevonden, die het onmogelijk maakte om de huisaansluiting op de voorgeschreven diepte van minimaal 60 cm onder het maaiveld te leggen;
- integendeel maakt het zekere en vaststaande feit dat in 2012 geen aquaduct aanwezig was voor de woning op Ridderveld nr. 9, aannemelijk dat er ook geen aquaduct aanwezig was voor de woning op nr. 11, terwijl er evenmin sporen van andere obstakels zijn aangetroffen;
- de eiseres heeft een gerechtsdeurwaarder op 14 september 2021 een verklaring laten afnemen van de heren R.O. en S.O., respectievelijk de werknemer van GS S. bv, die op 14 december 2012 de overkoppeling aan de woning op Ridderveld nr. 11 heeft uitgevoerd en de zaakvoerder van GS S. bv;

- de techniekverklaring verklaarde in het algemeen dat hij, zo mogelijk, altijd groef tot op 60 cm onder het maaiveld en dat het niet-graven tot op die diepte te wijten moet zijn geweest aan de aanwezigheid van een of andere hindernis;
- aan deze verklaring wordt geen bewijswaarde gehecht: niet alleen kon hij zich blijkbaar de in het geding zijnde huisaansluiting nr. 11 niet meer herinneren, zodat hij daarover geen relevante informatie kon verschaffen, maar bovendien zou hij bij een andersluidende verklaring zelf in het vizier kunnen komen als potentieel verantwoordelijk voor de onvoldoende diepe huisaansluiting en alle noodlottige gevolgen van dien, zodat zijn verklaring kan zijn ingegeven door de betrachting om zijn eigen (straf- en/of burgerrechtelijke) verantwoordelijkheid te ontlopen;
- dit laatste geldt ook voor de zaakvoerder van GS S. bv, minstens voor wat de eventuele verantwoordelijkheid van de rechtspersoon GS S. bv betreft;
- beiden hadden er dus alle belang bij om een ontlastende verklaring af te leggen, zodat deze verklaringen niet van aard zijn om de aanwezigheid van een onoverkomelijke hindernis aannemelijk te maken;
- daarom wordt niet ingegaan op het verzoek van de eiseres om de techniekverklaring en de zaakvoerder van GS S. bv op de rechtszitting te horen als getuigen onder eed;
- de eiseres maakt niet geloofwaardig dat het horen van deze personen enige bijdrage kan leveren in het licht van de reeds aan tegenspraak onderworpen bewijselementen;
- de vermelde omstandigheden, die betrekking hebben op zowel de relevantie als de betrouwbaarheid van de door hen af te leggen verklaring, maken daarentegen dat het horen van deze personen niet noodzakelijk is voor de waarheidsvinding;
- het horen van deze getuigen is overigens niet relevant met betrekking tot de beweerdelijk verkeerde montage van de anti-fraudekoppeling, nu het hof van beroep dit gegeven, anders dan de eerste rechters, op grond van het eindverslag van deskundige B. niet bewezen acht en derhalve ook niet als een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg in hoofde van de eiseres weerhoudt;

- de afwijzing van dit verzoek van de eiseres brengt haar recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang.

17. Op grond van die redenen kan het arrest II wettig oordelen dat, in het licht van de concrete omstandigheden die het vermeldt, het horen van de door de eiseres voorgestelde getuigen à décharge het resultaat van het strafproces niet zal beïnvloeden en niet van aard is de procespositie van de eiseres te versterken, de argumenten om de getuigen te horen niet opwegen tegen de gronden om de getuigen niet te horen en de weigering tot het horen van de getuigen de eerlijkheid van het proces van de eiseres in zijn geheel beschouwd niet aantast.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Derde onderdeel

18. Het onderdeel voert schending aan van artikel 6.2 EVRM, de artikelen 418, 419 en 420 Strafwetboek, alsmede miskenning van de algemene rechtsbeginselen betreffende het vermoeden van onschuld en betreffende het recht op bewijs: de afwijzing van het verzoek van de eiseres om de technicus en de zaakvoerder van GS S. bv, uitvoerder van de werken die aan de grondslag liggen van het incident, op te roepen teneinde te worden gehoord als getuigen en van het verzoek van de eiseres om deskundige B. de bijkomende opdracht te geven om een historisch onderzoek te voeren naar de nutswerken die in de periode van 2012 tot 2019 op Ridderveld werden uitgevoerd, beperken het recht van verdediging van de eiseres op een ontoelaatbare wijze en tasten het vermoeden van onschuld aan, zodat de beslissing dat de eiseres niet voldoet aan de op haar rustende aanvoeringslast en op die grond de eiseres schuldig verklaart aan de haar ten laste gelegde feiten, niet naar recht wordt verantwoord; deze weigering heeft immers tot gevolg dat de eiseres in de onmogelijkheid wordt geplaatst om te voldoen aan de op haar rustende aanvoeringslast; het arrest II legt namelijk eensdeels aan de eiseres een aanvoeringslast op die erin bestaat om met enige geloofwaardigheid aan te voeren dat de resultaatsverbintenis niet kon worden nageleefd ingevolge het bestaan van een hindernis, terwijl anderdeels het onderbouwde verzoek van de eiseres om de vermelde technieker en zaakvoerder als getuigen à décharge op te roepen ter rechtszitting wordt geweigerd en evenmin wordt ingegaan op de vraag van de

eiseres om de gerechtsdeskundige bijkomend te gelasten met een historisch onderzoek naar de aanleg van nutsleidingen tussen 2012 en 2019, zonder dat gewag wordt gemaakt van enige onmogelijkheid tot uitvoering van dergelijk onderzoek.

19. De rechter beoordeelt onaantastbaar de noodzakelijkheid, de raadzaamheid en de gepastheid van een bijkomende onderzoeksmaatregel, zoals de aanstelling van een gerechtsdeskundige. Het vermoeden van onschuld belet de rechter niet een onderzoeksmaatregel te weigeren wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen. Dit kan het geval zijn wanneer het verzoek tot het bevelen van een onderzoeksmaatregel niet gebaseerd is op een voldoende aannemelijk of relevant gegeven.

20. Het recht op bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen te overleggen waarover zij zelf beschikt en om aan de rechter te vragen dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt, zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt. Het recht op bewijs is geen onbeperkt recht en schakelt bijgevolg de vermelde beoordelingsvrijheid van de rechter niet uit.

21. In zoverre het onderdeel uitgaat van andere rechtsopvattingen, faalt het naar recht.

22. Het arrest II verwerpt het verzoek om deskundige B. bijkomend te gelasten met een historisch onderzoek naar de aanleg van nutsleidingen tussen 2012 en 2019 onder meer op grond van de volgende redenen:

- de eiseres voldoet niet aan haar aanvoeringslast, nu zij niet aannemelijk maakt dat er zich bij de overkoppeling in 2012 een hindernis voor de woning op Ridderveld nr. 11 zou hebben bevonden, die het onmogelijk maakte om de huisaansluiting op de voorgeschreven diepte van minimaal 60 cm onder het maaiveld te leggen;
- integendeel maakt het zeker en vaststaand feit dat in 2012 geen aquaduct aanwezig was voor de woning op Ridderveld nr. 9, aannemelijk dat er ook geen aquaduct aanwezig was voor de woning op nr. 11, terwijl er evenmin sporen van andere obstakels zijn aangetroffen;

- het hof van beroep acht het daarom niet nuttig voor de waarheidsvinding om in te gaan op het ondergeschikte verzoek van de eiseres om deskundige B. de bijkomende opdracht te geven om een historisch onderzoek uit te voeren naar de nutswerken die in de periode van 2012 tot 2019 op Ridderveld werden uitgevoerd;
- het hof van beroep besluit derhalve dat het hanteren van de niet-conforme ingraafdiepte van slechts 27 cm onder het maaiveld onoordeelkundig en foutief was, nu deze niet werd verantwoord door enige noodzaak van technische of andere aard en het niet aannemelijk wordt gemaakt dat het voor de uitvoerende aannemer onmogelijk was om de voorgeschreven ingraafdiepte toe te passen;
- dit levert een inbreuk op een duidelijke wettelijke of reglementaire norm op, namelijk op artikel 16.b) van het vermelde koninklijk besluit van 29 juni 1971, welke bepaling zonder enige twijfel een resultaatsverbintenis oplegt inzake te nemen veiligheidsmaatregelen bij de oprichting en bij de exploitatie van installaties voor gasdistributie door middel van leidingen;
- de inbreuk op deze norm maakt een fout uit, die een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg in de zin van artikel 418 Strafwetboek oplevert dat naar het oordeel van het hof van beroep in een zeker en vaststaand oorzakelijk verband staat met de gasontploffing van 3 september 2019 waarbij L.D. om het leven is gekomen en de personen onder de telastlegging B verwond zijn geraakt.

23. Met deze redenen verantwoorden de appelrechters naar recht de beslissing dat het gevraagde bijkomende deskundigenonderzoek niet nuttig of noodzakelijk is voor de waarheidsvinding en voor hun oordeelsvorming.

In zoverre kan het onderdeel niet worden aangenomen.

24. Voor het overige heeft het onderdeel dezelfde strekking als het tweede onderdeel en is het om dezelfde redenen te verwerpen.

Ambtshalve onderzoek

25. De substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen zijn in acht genomen en de beslissingen zijn overeenkomstig de wet gewezen.

Dictum

Het Hof,

Verleent akte van de afstand van het cassatieberoep zoals vermeld.

Verwerpt het cassatieberoep voor het overige.

Veroordeelt de eiseres tot de kosten van haar cassatieberoep.

Bepaalt de kosten op 622,11 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, tweede kamer, samengesteld uit voorzitter Filip Van Volsem, als voorzitter, sectievoorzitter Erwin Francis, de raadsheren Ilse Couwenberg, Eric Van Dooren en Steven Van Overbeke, en in openbare rechtszitting van 20 januari 2026 uitgesproken door voorzitter Filip Van Volsem, in aanwezigheid van advocaat-generaal Isabelle De Tandt, met bijstand van griffier Ayse Birant.